

Književna poročila.

VII.

Letopis Matice Slovenske

za leto 1889. Uredil dr. **Lovro Požar**. Založila in izdala Matica Slovenska v Ljubljani.
Natisnila »Narodna tiskarna«, 1889 8°. 360 str.

Med knjigami, ki jih je podala »Matica Slovenska« svojim članom za leto 1889., odlikuje se imenoma »*Letopis*« i po mnogovrstnosti korenitih, ravno sedanjemu času popolnoma primernih in zaradi tega tudi velezanimivih razprav, i po imenih pisateljev-veščakov, ki so v Slovencih po pravici na najboljšem glasu. Razborito urejena knjiga obseza osem spisov, katerim je na čelo postavljena v lepozvencih distihih zložena *oda*; v tem 50 stihov broječem in na tri dèle razkrojenem umotvoru proslavlja pesnik *Jos. Cimperman* z jedrovito, vzneseno besedo petindvajsetletnico »Matice Slovenske«. Bilo bi odveč, na drobno ocenjati ta pesmotvor, čegar stvarnik sluje kot najboljši šestomérec slovenski in čegar pevska sila je priznana od vesoljnega slovenstva. Zadoščaj torej reči, da si je naš pevec vplel s tem nov list v venec slave svoje. — Za Cimpermanovo odo beremo razpravo

I. Prazgodovinske izkopine po Slovenskem.

S tem (56 strani obsežajočim) delom je ustregel marljivi g. pisatelj, prof. *Simon Rutar*, gotovo ne le vsem matičnjakom, ampak Slovencem sploh, kajti z njim je zadelal znatno vrzel v književnosti slovenski. Saj obilujejo slovenske dežele, zlasti Kranjska s prazgodovinskimi selišči, gradišči in grobišči, le potrebnega zanimanja v nas ni bilo, ker ga ni nihče budil. Vsega priznanja vreden je torej blagi (v uvodu izraženi) namen g. pisatelja, ki namerava, vzpodbujati Slovence, da bi se začeli globlje pečati s prazgodovinskimi izkopinami in se zanje bolje zanimati, nego doslej, češ, da bi mógli potem s ponosom odkriti starodavno kulturo naših dežel, katera se nam je takó dolgo prikrivala, ob jednom pa tudi priti do pozitivnih rezultatov, s kojih pomočjo se bodo skazale vse pristranske teorije Slovencem neprijaznih nadriučenjakov kot neupravičene, zlobne sanjarije. Da bi svoj namen tem lože dosegel, hoče nas g. profesor s tem delom vpeljati v *starinarstvo* ter nas seznaniti z njeno metodo in dosedanjimi rezultati, obetajoč, da bodo po tem »uvodu k globokejšim študijam o prazgodovinski kulturi« v prihodnjih letnikih natančneje opisavali vsa óna slovenska mesta, kjer se je kaj prazgodovinskega našlo, in dôle, kdaj se je kopalo in kakó so izkopavanja napredovala. Ob jednom bode poročal o vsakoletnih novih

izkopinah in najdbah, ne izvzemši *rimskih*. Izvršujoč naloge zaslužil si bode vneti veščák nedvojbeno vseh slovenskih izobražencev zahvalo ter hkratu pridobil tudi Matici mnogo novih, tega uka željnih članov. — Tvarina sama razpada na štiri dele, v katerih se razpravljajo: I. Prvi sledovi človeškega bivanja po srednji Evropi. II. Novokamenena dōba. III. Kovinska dōba. IV. Hallstadtska in laténska dōba. Opirajoč se na opisane izkopine pobija g. pisatelj v „sklepu“ soglasno z najslavnejšimi učenjaki teorijo o *keltstvu* in njega kulturi v naših deželah, izumljeno od slovanstvu sovražnih nadriučenjakov, ter dokazuje, da je pripisovati dotično skupino prazgodovinskih predmetov *Illyrom*. Na vprašanje pa, v kakem razmerji stojé denašnji Slovenci proti starim Illyrom, ne upa si še s popolno gotovostjo odgovoriti, toda uvažujočemu mnoga imena po illyrsko-thraških deželah, ki spominajo slovanščine, zdi se verjetno, da so bili stari Illyri Slovani.

V drugem (6 strani) broječem) spisu: *»Prazgodovinska in rimska izkopavanja po Slovenskem I. 1888.«* navešča nam isti pisatelj vse slovenske kraje, kjer se je omenjenega leta kaj izkopalo, poleg osob, ki so se s tem delom bavile, končno pa navaja najznamenitejše spise, odnašajoče se na (starejše) izkopine.

Da diči oba spisa vzorna korenitost in vestnost, ne treba nam posebej poudarjati: za to nam je porok ime pisateljevo, ki že delj časa uspešno in zaslužno izvršuje svoj pôsel kot c. kr. konservator zgodovinskih spomenikov in dovteten zgodovinar. Ne dvojimo, da se poloti tudi bralcev živo zanimanje za stvar, ki je vodilo pisca teh razprav; to pa bode najlepše plačilo njegovega truda in zajedno vedi slovenski v prid.

V *jezikovnem* oziru bi bilo omeniti, da je g. pisatelja zlog sem ter tam malo *nemškovalen*, česar mu ne bomo toliko zamerili, ako pomislimo, da orje v tej stroki malone ledino in da je tistemu silno težko popolnoma otresti se nemškega duha, kdor mora pri svojih študijah uporabljavati vire, pisane zvečine v nemščini. Take nemčizne so n. pr.: str. 7. in 43., *»izgledati«* („aussehen“), str. 34., *»zavzemati stališče«*, *«— odlično mesto«* („Standpunkt, - hervorragende Stellung einnehmen“), str. 31. in 33., *»špičast«*, str. 37., *»spominati na«* (mesto *»spominati česa«*), str. 39. in 55., *»zadeti na ugovarjanje«*, str. 42., *»z jedno besedo«* (= skratka⁴) str. 43., *»ena jama povrh druge«* (m. *»jama povrh jame«*, prim.: *»roka roka umiva«* = *»eine Hand wäscht die andere«*), str. 44., *»prehod iz enega življenja v drugo«*, str. 43., *»važnost polagati na kaj«* (= *»Wert auf etwas legen«*), str. 54., *»taka znamenja ne nahajamo«* (m. *»takih znamenj«*), str. 10., *»skledice z na znotraj obrnenim robom«* (m. *»skledice z robom na znotraj obrnenim«*), str. 37., *»take kose iskati«* (m. *»takih kosov«*), str. 7., *»katero nekateri učenjaki pod imenom srednjekamencna*

doba posebej razločnjejo* (m. *katero nekateri učnjaki posebej razločnjejo pod i. t. d.*), str. 7.; tudi sklad: *»bogat te rudi**, str. 38. in drug. (m. *»rudast** ali *»obiluje z rudo**), ni slovenski. Izogniti bi se bilo nadalje nedoslednosti v izobraževanju tujk, kakeršna se kaže n. pr. v oblikah: *»cizilovali** in *»centralizujoč** (str. 27. in 30.) z jedne, in: *»kompliciran** pa *»producirajo** (str. 23. in 40.) z druge strani. V stavku: *»O njih trajnosti pouči nas** (str. 14.) nadomestiti je dovršnik z nedovršnikom. Ne jasen, da, skoro popolnoma nedoumen nam je stavek na str. 54.: *»Naravno je, da le tako ljudstvo nosi zlato na svojem telesu, med katerimi se ne more (kdo?) z bogastvom plodonosno okoristiti, nego si je spreminja v zlato.«* —

II. Ženitvanjski običaji Belih Kranjcev.

Hvaležni moramo biti g. pisatelju *Janku B. (Barletu)*, ako se ne motimo) za ta zanimivi popis, važen donesek h kulturni zgodovini slovenski. Národní običaji čimdalje bolj ginevajo in se umikajo tujim navadam, ki so češče le grde razvade; skrajni čas je torej, da se zapiše in s tem pozabi otmè, kar je še národnega blaga ohranjenega. Spisov te vrste, zlasti bavečih se z ženitovanjskimi običaji, imamo itak malo in še ti so zvečine neznanstveni ali pa v Slovanom sovražnem duhu pisani, torej nezanesljivi, ali celó brez nobene vrednosti. Tem zaslužnejše pa je to korenito delo, ker je gospod pisatelj z njim zajedno ovrgel nesramne in sramoteče laži o slovenskem ženitovanju, raztresene po raznih, posebno nemških knjigah, da, celó po znanem delu dr. Frid. S. *Kraussa* (*»Sitte und Brauch der Südslaven**. Wien 1885). Ta mož se sicer imenuje Jugoslovana, a vender piše v knjigi svoji (na str. 342.): *»Ueber die neuslovenischen Hochzeitsgebräuche ist fast nichts von Belang zu melden. Gerade aus den Hochzeitsgebräuchen in diesen Gegenden ersieht man die überaus gewaltigen Fortschritte der Germanisirung. Es klingt fast unglaublich, selbst die slavischen Bezeichnungen der Würdenträger bei einer Hochzeit sind deutschen Benennungen gewichen (kranceljungfrau, Brautführer). Das Hochzeitslied scheint gegenwärtig ganz vergessen zu sein . . . Die eigentliche Hochzeit bietet nichts sonst Erwähnenswerthes, da sie in der Kneipe ihren Abschluss findet . . . **

Te ženitvanjske običaje si je zapisal g. pisatelj *»sredi lepe Bele Krajine v podzemeljski župniji** (med Metliko in Črnomljem). V spisu pridejanih opazkah kaže na sličnost ali različnost dotičnega običaja z običaji drugih Slovanov, hkratu pa nam tudi pojasnjuje menj znane besede, nahajajoče se v ženitvanjskih pesmih, med kojimi nam kažejo nekatere izvenredno pesniško lepoto. Popis polni 22 stranij in sestaja iz nastopnih odstavkov: Za *»pregovorom**, v katerem govori g. pisatelj o svojem namenu in o kraji, kjer

se vršče opisani običaji, razpravljajo se: I. *Prosci*. II. *Kako vabijo svatove in bala*. III. *Poroka in običaji pred gostovanjem*. IV. *Pirovanje ali žc-nitnina na uvestinem domu*. V. *Na novem domu*. Iz teh patrijarhalnih običajev nam odseva prav jasno vsa narodova duša, njegovo mišljenje, njegovi pravni nazori. Pridane pesmi so velike vrednosti in važnosti ne le lepoznanču in narodopiscu, temveč tudi jezikoslovcu. Spis sam izpričuje kolikor pisateljevo navdušenost za stvar, toliko njegovo strokovnjaško spretnost; ni se torej čuditi, da raste tudi bralčevo zanimanje od vrste do vrste. Jezik je gladek in pravilen, izvzemši nekoliko neznatnih pogreškov: na str. 69.: »jeden proti *tolikim*« (»tolik« = »tantus, so gross«; »toliko jih« = »tantum«, »so viel«); na tem mestu bi se dalo reči za nemški: »einer gegen so viele«: »jeden proti tolikemu številu (toliki množici)«; »spominati *na kaj*« (str. 72.) m. »spom. *česa*«.

V naslednjem (3 strani) obsežnem sestavku: »*Križi v Gribljah*« (vasi v podzemeljski župniji) opisuje nam *isti* g. pisatelj prav mičen pastirski običaj, vršče se na praznik »*križev*«, t. j. vnebohoda Gospodovega. Posebno pozornost vzbujajo lepe pesmi, ki jih pastirji takrat pojó, kajti polne so pesniškega duha, pa tudi v formalnem óziru nenavadno dovršene.

III. Herbart Turjaški.

V tem 34 strani broječem spisu govóri g. pisatelj *Ivan Steklasa* najprej o izvoru Turjáčanov (Auerspergov), našteva potem te plemeniške rodovine kranjske najzaslužnejše člane do 16. veka ter popisuje napósled življenje in mnogostransko poslovanje nesrečnega junaka *Herbarta Turjaškega*, ki je pri Budaškem slavno smrt storil za domovino v bóji zoper dednega sovraga krščanstvu dné 22. septembra l. 1575., star 47 let. Životopis je sestavljen marljivo in zvesto poleg mnogih virov, ki so pod črto naznanjeni. S tem vestnim delom si je pridobil trudoljubni gospod veščák novo zaslugo za spoznavanje naše neznatne in menda zbok tega premalo čislane zgodovine. Te vrste spisi so uprav Matičnim letopisom prikladni; pozdravljamo jih vselej s posebnim zadovoljstvom i ker je njih vsebina taka, da utegne zanimati vsakega bralca, bodisi katerega koli stanú, i ker širijo domovinoznanstvo, z njim zajedno pa tudi neté domovinsko ljubezen. Jezik g. pisatelja je v obče prost motečih hib; zapazili smo le nekaj manjših nedostatkov: »poprositi *za* dovoljenje« (str. 94.) in: »prosi *za* pomoč« (str. 99.) m. »poprositi *dovoljenja*« — »prosi *pomoči*«; »vkljub miru, sklenemu *pred* (ne »*med*«) cesarjem in sultanom« (str. 95.): »*mu* je nasledoval« (str. 100.) m. »*ga* je nasledoval«; »četa *od* (nemški »von«!) 3000 mož« (str. 106.) m. »četa 3000 mož (broječa)«; »*iz* mej so dohajale zahteve« (str. 112.) m. »*z* mej«.

IV. Starejši slovenski teksti.

Na 81. straneh razpravlja g. *Vatroslav Oblak* v grafskem, glasoslovnem, oblikoslovnem in leksikalnem oziru: 1. očitni spovedi (conf. gen.), baje iz početka 15. veka, okolo l. 1430.; nahajata se na zadnjih listih latinskega zbornika, hranjenega v licejalni knjižnici ljubljanski (sign. Nr. 141); 2) prevod vinograškega (gorskega) zakona (z l. 1582.), ki ga je našel *K. Deschmann* v neki knjigi nekdanjega doljskega arhiva; 3) rokopis vinograškega zakona (z l. 1683.). Razprava, pisana s temeljitostjo, svojsko temu g. pisatelju, primerja pisavo napominanih tekstov z jezikom skoro vseh slovenskih (tudi kajkavskih) piscev in spisov iz 16., 17., deloma tudi 18. veka ter določuje narečje, v katerem so pisani. Ponatisnjeni so tudi vsi razpravljani teksti, izvzemši zadnjega, iz katerega je v vzgled jezika vzprejetih le nekaj točk. To delo razodeva izvenredno književno in jezikoslovno zvedenost ter bode ugajalo zlasti jezikoslovcem, ki se iz njega lahko mnovega naučé. Vse trditve pisateljeve pač niso neovržne, vendar je dokazovanje v obče prav prepričevalno in ves spis prevéva neka dobrodejna skromnost, kar poudarjamo s posebnim zadovoljstvom. To svojstvo diči pravega učnjaka, ki si nikdár ne prilaščuje nezmotnosti, pogrešamo jo pa žal v razpravah, zlasti novejših jezikoslovskih diletantov, kateri kár naravnost zahtevajo, da véruj bralec njihovim naukom brezuvetno, češ, „Roma locuta — causa finita“. Naš pisatelj se drži v dvojbenih slučajih Avguštinovega reka: „in dubiis libertas“, dasi nam vselej pové, na katero stran se nagiblje njegovo mnenje. V tem oziru bodi torej pisava njegova vzgled jezikoslovnim razpravljalcem! Vkljub suhoparni tvarini bode zanimal ta spis zbok svojega živahnega zloga tudi marsikaterega bralca neveščaka. Jezik je čvrst in brez hudih zagreškov; kvari ga le nekaj „odpustnih grehov“, ki si jih dozvoljemo popraviti. Najprej nas moti pisateljeva neslovenska navada, da izraža nemški brezglasni „so“ (zlasti v porekih uvetnih stavkov) s: „tako“; n. pr.: „pa če se pomisli, da je . . . uže zdavna bila izginila politična samostalnost, . . . , tako bo nam razumevno“ (str. 123.); „če bi se bil . . . poluglasnik nadomestil . . . s polnim e, tako sploh ni mogoče“ (str. 131.; prim. še str. 138. in 139., 18. vrsta od spodaj, str. 162., 9. vrsta od spodaj in drug.). Nenaglašeni „so“ se tudi v drugih slovanskih narečjih ne izraža in ne poznata ga niti Latinec, niti Grk. — „Med dolgim ē in naglašnim b . . . ni bil velik razloček“ (str. 144.) m.: „ni bilo velikega razločka“; „to se ne more dvómiti“ (str. 152.) m.: „o tem“ se ne more dvojititi“; takó vežejo ta glagol vsa slovanska narečja in g. pisatelj sam piše na str. 171. pravilno: „da se ne da lahko dvómiti o tem“; „kar bi ne pričakovali“ (str. 164.) m.: „česar bi . . .“; „spomina nas na“ (str. 169.)

m. „spom. nas česa“; temu nasprotuje celi značaj našega rokopisa, (str. 178.) m. „ves značaj“.

V. Kosovo polje. Zemljepisno-zgodovinska črtica.

Spisal Simon Rutar. (17. str.).

Koncem junija in prve dni julija lanskega leta so obhajali Srbi v kraljevini petstoletnico nesrečne bitve na Kosovem polji, kjer so po narodnih srbskih pripovedkah kruti Turki razrušili prej takó mogočno srbsko carstvo. Tega usodnega dogodka so se na razne načine spominjali s Srbi vsi drugi slovanski rodovi. Zató si je štela tudi Matica slovenska v svojo dolžnost, o tej priliki izraziti bratskemu národu svoje sočutje in podala je Slovencem ta strokovnjaški spis; v njem nam popisuje g. prof. *Rutar* Kosovo polje v topografskem, politiskem, národopisnem, trgovinskem in zgodovinskem oziru ter govori na to o bitvi sami, kakor nam jo slika národno ustno izročilo (kajti pisana zgodovina o nji molči). Bila se je baje dné 15. (ali po gregorijanskem koledarji dné 13.) junija (na Vidov dan) l. 1389. Napósled navaja še vse druge zgodovinsko važne dogodke, ki so se vršili na tem polji do novejših časov (l. 1690.). Da se bralec tem lože opozna, pridejal je g. pisatelj svoji poučni, ne menj korenito, kakor zanimivo pisani razpravi načrtek Kosovega polja, ki se pa v tipografskem oziru ni posebno posrečil. Zlog pisateljev je pravilen očitati mu imamo le nastopne hibe: „kjer se spaja *s od* juga prihajajočim Črnim Drimom“ (str. 207.) m.: „kjer se spaja s Črnim Drimom, prihajajočim od juga“ (dveh predlogov zapored, ki imata vsak svoje ime za seboj, slovenščina ne trpi; pač se sme reči n. pr. „križ *za na* prsi“, (ne pa: „*s od* juga prih. Drimom“); „*vladina* služba“ (str. 211.) m. „*vlad'na* služba“; izraz: „ki se s Srbi jako dobro *razumejo*“ (str. 212) je nemčizna = „sich mit jemand gut verstehen“; (slovenski bi se reklo: „zlagajo se s —“, „dobro shajajo s —“); poleg tega zahteva slovenščina v tem slučaju glagol nedovršni; reči bi se torej smelo „ki se s Srbi dobro *porazumevajo*“. —

VI. Fotografija.

Spisal Ivan Šubic. (Str. 1+42).

Ta strogo znanstvena in z obilico ličnih podob okrašena razprava je sestavljena po mnogih virih, kojih imenik beremo na nje čelu. S slastjo jo bodo prebirali posebno prijatelji fotografije, a zanimala bode gotovo tudi marsikaterega tej stroki nevesčega čitatelja. Saj ga hoče seznaniti z glavnimi zakoni te v naši dóbi toli važne umetnosti, pisana pa je tudi v lepem, vsakemu lahko umnem jeziku; zlasti dobro pogojeni so znanstveni izrazi (terminologija). Vsa razprava sestaja iz 5 delov. V prvem „iznajdba fotografije“ naslovljenem ocenja g. pisatelj v navdušenih uvodnih besedah po-

menljivost fotografije in nam razklada potem nje zgodovino; drugi odstavek: „fotografski aparati“ nam našteva in opisuje razne pristroje ter razlaga glavna pravila novodobne fotografije; tretji del nas poučuje o „času ekspozicije“, četrti o „negativnem“ in peti o „pozitivnem procesu“. V jezikoslovnem oziru treba popraviti te-le napake (zvečine nemščizne): „iskati *sledove*“ (str. 221.) — „poiskati si *predmet*“ (str. 226. in drugd.) m. „iskati *sledov*“, „poiskati si *predmeta*“ (kakor se čita na str. 228.: „da si poiščejo zanimivih *predmetov*“); „ki je sledil *iznajdbam*“, (str. 224.) in „sledimo *vsemu procesu*“ (str. 255.) m. pravičnega sklada „slediti *kaj*“; nemščizna: „*v prosto naravo*“ (str. 228.) nadomesti se z izrazom „*pod milo nebo*“; „*merodajen*“ (str. 231.) je po nemškem „*massgebend*“ skovana spaka; „*se imamo ozirati*“ (str. 235.) m.: „*se nam je ozirati*“; (nemški „*haben*“ v takih zvezah ne gre sloveniti z glagolom: „*imeti*“, akopram se je ta navada v slovenskih spisih popolnoma udomačila); „*dobri objektiv je podlaga*“ (str. 238.) m. „*dober objektiv*“; obliko „*Amerikanec*“ (str. 240.) zamenimo s pravičnejšo: „*Američan*“; v nemškem imenu „*Basel*“ je *e* takorekoč poluglasen, torej sklanjajmo „*Basel*“, „*Basla*“, i. t. d. ne „*Basela*“, „*Baselu*“ (str. 240.), saj tudi Nемец govori in piše: „*Basler* (ne „*Baseler*“) *Objectiv*“; „*obvarujemo pred trakom*“ (str. 249.) in „*varovati pred svetlobo*“ (str. 261.) m. sklada: „(ob)varujem *česa*“; „*manjkati*“ (str. 251.) je laška tujka, „*čakamo na podobo*“ (ibid.) nemščizna za „*čakamo podobe*“. Malo nejasen je stavek na strani 252.: „Če se bojimo, da . . . . , potem prilijemo . . . . ali pa vzamemo manj, železnega vitrijola . . . .“ moti nas zlasti nepotrebna vejica za besedo „*manj*“; „*oni*“ *pomeniti*“ (str. 252. pod črto) — bolje „*pomenja*“; „*ocetne kisline*“ (str. 253.) — *ocet* je latinski *acctum*, slov. *kis*, *ocetov* torej = *kisovski*; „*ojačevanje in oslabljenje*“, (str. 255.) — zakaj je nedovršilni glagolnik vezan z dovršilnim, ako je oboje dejanje jednako trpežno? „*sigurno*“ (str. 257.) je laška beseda, slov. = „*gotovo*“; „*zato si jo priredimo nekoliko več*“ (str. 259.) m. „*si je priredimo*“; „*zlijemo jo proč*“ (str. 260.) m. „*zlijemo . . .*“; „*prilije se karbolova kislina*“ (str. 260.) m. „*karbolove kisline*“ (kakor beremo na isti strani: „*prilijemo nove vode*“); „*brezdvombeno*“ (str. 261.) je malo okorna oblika za „*nedvomno*“ ali (nedvojbeno). Oponašati nam je končno še isto nedoslednost v pisavi iz tujih jezikov izpeljanih besed, ki smo jo pograjali že pri prvem (Rutarjevem) spisu; prim. oblike: „*lakiranje in retuširanje*“, „*lakiramo*“, „*retuširati*“ (str. 255.), „*kompliciranih*“ (str. 229.), „*modificirati*“ (str. 251.), „*konstruirane*“ (str. 239.) „*reflektirati*“ (str. 232.), „*dividirati*“ (str. 236.) in dr. — pa: „*fiksoval*“ (str. 226.), „*sensibilisoval*“ (ibid.), „*kvadrujemo*“ (str. 236.), „*kombinovati*“ (str. 240.); jednaka nedoslednost se kaže v pisavi oblik: „*pozitivni*“ (str. 256. in večkrat) — „*pozitiv*“ (str. 248.) pa: „*ekspozicija*“

(str. 244 in dr.) — „rezultat“ (str. 251.), „bližne“ — „bližnih“, pa: „bližnjih“ (vse tri oblike na str. 234.).

VII. Bibliografija slovenska.

Slovensko knjigarstvo od 1. januarja 1888. leta do 1. januarja 1889. leta Sestavil Ivan Tomšič (19 str.).

Iz te bibliografije je posneti, da je izhajalo 1888. leta 33 slovenskih časopisov ter v dežel prišlo: a) 16 društvenih del (med njimi dvoje letnih poročil), b) dvoje pravoznanskih in državoznanskih del (zbornikov), c) dva jezikoslovna (pravo za pravo književnozgodovinska) spisa, d) 4 zemljepisne in zgodovinske knjige, e) 28 leposlovnih publikacij, f) 18 šolskih knjig, g) 17 šolskih poročil, h) 21 molitvenih in poučnih knjig (med njimi dva prevoda), i) 27 različnih del (koledarjev, pratik, slavnostnih popisov in dr.), j) 19 muzikalij — torej vsega skupaj: 33 časopisov (proti 28 l. 1887.), 135 knjig in knjižic in 19 muzikalij (proti 97, oziroma 13 prejšnjega leta). Te številke svedočijo sicer v obče o lepem slovstvenem napredku, le kar se tiče časopisov, obhaja nas tudi letos misel, da je njih velika množica slovenstvu prej na kvaro nego v prid, ker se namreč itak ne preobilne delavne moči na ta način po nepotrebnem cepijo, morajo posamezni časniki pogostokrat polniti svoje predale s „prazno slamo“. Slovencem bi zadoščalo kakih 15 raznovrstnih časnikov; ti bi mógli ustrezati vsem zahtevam in imeli bi se ponašati z boljšo vsefino in večjim številom naročnikov, kar bi hodilo i njim samim i bralcem na dobro.

VIII. Letopis „Matice slovenske“.

Sestavil Evgen Lah, društveni tajnik in knjižničar.

Na 79 straneh in v 8 odstavkih poročja nam vzorni tajnik Matični: 1.) *O odborovem delovanji* v dobi 1. X. 1888. — 30. IX. 1889; iz tega poročila je razvidno, da je razpravljal odbor Matične stvari v treh odborovih (in več odsekovih) sejah in v jednom občnem zboru. 2. *Računsko poročilo* nam javlja, da je imela Matica Slov. koncem l. 1888. skupnega imetka 52.209 *gld.* 28 $\frac{1}{2}$ *kr.*, torej za 2012 *gld.* 48 $\frac{1}{2}$ *kr.* več nego l. 1887., vest, ki bode gotovo razveselila vsakega matičnjaka. 3.) *Nadaljevanje poročila o društveni knjižnici*, katera se prav lepo množi in brani marsikako delo, kojega po drugih knjižnicah zaman iščeš. 4.) *Upravništvo* Mat. Slov., iz katerega posnemamo, da je štel v dva odseka (gospodarski in književni) razdeljeni odbor 27 ljubljanskih in 13 zunanjih odbornikov, med njimi 13 upravnikov. 5.) *Imenik udov Mat. slov.* nam našteva 8 častnih članov, 304 ustanovnike in 1597 letnih društvenikov, skupaj 1909 matičnjakov, torej skoro za 200 več nego v l. 1887. Od leta do leta množiči se imetek

in rastoči broj knjig in društvenikov nam je porok, da je „Matica“ krenila zadnja leta na pravo pot in da delujejo nje odborniki — izobraženci posvetnega in duhovskega stanú — zložno in previdno, ker jih vodi hvale vredna vnetost za književni napredek, ne pa slepa strankarska strast; tako poslovanje nas navdaja z veseljem, Matici pa zagotavlja lepo, uspešno prihodnost. Odstavek 6.) poučuje nas o „ustanovnikih društvenih“; ta vestna in velezanimiva študija g. tajnika nam kaže v tabelah a) prirastek in odpadek ustanovnikov v posameznih letih (1864—1888); b) razmerje med letniki in ustanovniki po letnih dôbah; c) narastanje in padanje obeh števil od leta do leta. Po odborovem naročilu je pridejan temu odstavku kronološki imenik pokojnih ustanovnikov, obsezajoč nad 200 imen. Del 7.) navaja nam zavode (25), ki zamenjavajo z Matico slov. knjige, 8.) pa je zaznamek književne zaloge Matične in skupna cena posameznim knjigam, katerih je še 65 na prodajo, seveda v nejednakem številu iztiskov. —

„Letopis“ je tiskala „Narodna tiskarna“ v Ljubljani z lepimi, različnimi črkami in na prijetnem popirji; obliki v tipografskem oziru nimamo ničesar opočitati, izvzemši nekaj tiskarskih pogrškov, ki bi se bili pri natančnejši korekturi lahko odstranili. Ker nekateri izmed njih zeló motijo, hočemo jih končno v nastopnih vrsticah popraviti: ¹⁾

Str.	7.	„najednostavnejše“	mesto:	„najjednostavnejše“
„	11.	„beščéče se“	mesto:	„bleščéče se“
„	11.	„purperu“	mesto:	„purpuru“
„	13.	naj se postavi vejica pred besedo:	„ampak le za bahanje“	
„	21.	„ni“ (prva beseda v prvi vrsti)	mesto:	„in“
„	44.	„prazgovinske“	mesto:	„prazgodovinske“
„	65.	„deuschen“	„	„deutschen“
„	176.	„izljučljivo“	„	„izključljivo“
„	179.	„prestavatelj“	„	„prestavljalatelj“
„	195.	„sitičnike“	„	„sičnike“
„	205.	„Scardus“	„	„Skardús“
„	214.	„Makadonija“	„	„Makedonija“
„	215.	„duprovniški“	„	„dubrovniški“
„	215.	„bovratku“	„	„povratku“
„	231.	„stajalo“	„	„stojalo“
„	247.	„pločamo“	„	„pločami“
„	257.	„Prodajajo“	„	„prodajajo“
„	260.	„spravimospet“	„	„spravimo spet“.

Fr. Livadič.

¹⁾ V spisu: „Kosovo polje“ je popravil nekaj pogrškov g. pisatelj (S. Kutar) sam.

